

1. Inleiding

De bomen in Schalkwijk zijn de hoofddragers van de groenstructuur en zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de wijk. Zij dragen bij aan gezondheid, klimaatadaptatie en een openbare ruimte waar het prettig verblijven is. Om deze functies te behouden en te verbeteren moet het bomenbestand in Schalkwijk worden verbeterd. Er zijn veel bomen met problemen: bomen met een slechte conditie, bomen met korte levensverwachting, takbreukgevoelige bomen, bomen met wortels die verharding opdrukken, essen, zieke kastanjes, ontbrekende schakels in boomstructuren. Sommige bomen staan op een verkeerde plek en vormen nu ze groter en dikker worden overlast.

De eerste stap in dit proces is in 2017 afgesloten met een onderzoeksrapportage en een burgeradvies. Inmiddels is de tweede stap in het proces afgerond met een wensbeeld en een programma van eisen en opnieuw een burgeradvies. Dat was de basis voor het opstellen van dit Plan van Aanpak (PvA). Het doel van dit PvA is een blijvend groene wijk te maken met een gezond, veilig en gevarieerd bomenbestand. Dit PvA bomen van Schalkwijk geeft aan op welke wijze de bomen worden vervangen. Steeds wordt voor een beperkte locatie op basis van participatie en inspraak een voorlopig ontwerp (VO) en definitief ontwerp (DO) gemaakt dat door het college wordt vastgesteld.

In dit PvA komen aan de orde:

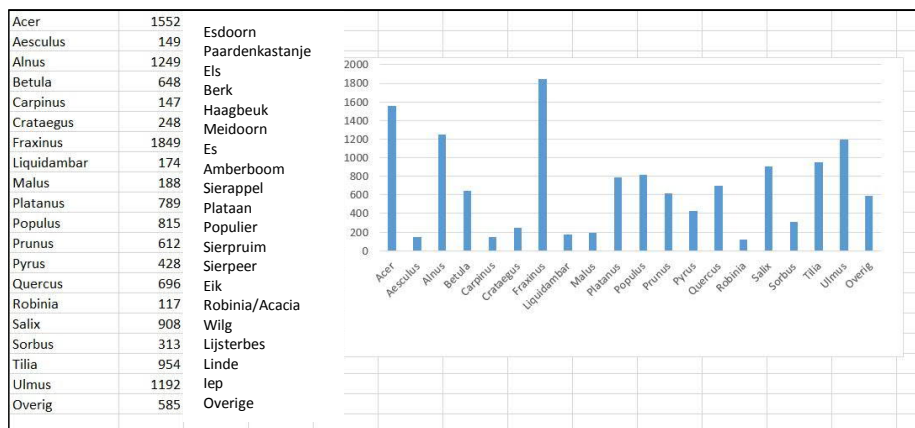
- Terugblik en toelichting fase 1, de analyse van het bomenbestand
- Terugblik en toelichting fase 2, het wensbeeld en Programma van Eisen
- Terugblik en toelichting op de doorlopen burgerparticipatie tot nu toe
- Overzicht van de besluitvorming in dit proces
- Prioritering en planning van maatregelen voor het vervolg
- Financiën
- Kansen om werk met werk te maken
- Afwegingskader overlast en lijst met terugkerende meldingen
- Overzicht van beschikbare documenten

2. Fase 1: Analyse 2016/2017

Op basis van de leeftijd van de wijk en de Boom Veiligheid Controles (BVC voorheen VTA) in opdracht van Spaarnelanden, was in 2016 de algemene indruk dat de bomen in Schalkwijk aan een opknabbeurt toe waren. Daarom is het proces Bomen in Schalkwijk gestart. Op basis van de BVC werd een analyse gemaakt door Spaarnelanden en een advies uitgebracht door Terra Nostra. Dit bevestigde het vermoeden: de kwaliteit van een flink deel van de bomen laat te wensen over. Een deel van de bomen loopt tegen het einde van de verwachte levensduur. Daarnaast zijn bij de aanleg van de wijk snelgroeiende bomen geplant. Daarvan is een aantal nu op een zodanige leeftijd dat een vergroot risico op takbreuk is ontstaan. Ook kenmerkend is dat op veel plekken de bomen dicht op elkaar staan. Dit droeg bij de aanplant van de jonge bomen snel bij aan een groen beeld voor de wijk. Maar de bomen, die inmiddels flink zijn uitgegroeid, beconcurreren elkaar nu. Daarnaast is een deel

van de bomen, met name de bomen die in verharding staan, in een matige conditie en veroorzaken door hun wortels opdruk van de bestrating. Dat komt omdat in de tijd dat de wijk werd aangelegd niet veel aandacht werd besteed aan goede groeiomstandigheden voor bomen. Tenslotte hebben bomen last van boomziekten. Met name een flink deel van de essen, de meest voorkomende boom in Schalkwijk, loopt risico op afsterven. De conclusie uit deze analyse was dat er een integrale aanpak moet komen om de kwaliteit van het bomenbestand te verbeteren. De problemen, die kenmerkend zijn voor een wijk uit de jaren '60, komen namelijk overal in de wijk voor. Het doel van de aanpak is een blijvend groene wijk met een gezond, veilig en gevarieerd bomenbestand, een kostenbewust beheer en een langere levensduur van de bomen in Schalkwijk.

Meest voorkomende boomgeslachten in Schalkwijk

In totaal zijn er 13.629 bomen in beheer in de openbare ruimte in Schalkwijk. Binnen deze groep bomen zijn de volgende problemen geconstateerd die moeten worden aangepakt.

<i>Bomen in matige conditie</i>	1.485
<i>Bomen in slechte of zeer slechte conditie</i>	430
<i>Levensverwachting 5-10 jaar</i>	521
<i>Levensverwachting < 5 jaar</i>	401
<i>Attentiebomen (jaarlijkse veiligheidscontrole vereist)</i>	365
<i>Gekandelaberde bomen met hoge beheerlasten</i>	44
<i>Bomen met opdruk van verharding</i>	402
<i>Aantal essen met kans op essentaksterfte</i>	1.849
<i>Zieke kastanjes</i>	72
<i>Populieren ouder dan 45 jaar met risico op takbreuk</i>	401
<i>Niet geknotte wilgen ouder dan 45 jaar met risico op breuk</i>	61

3. Fase 2: Wensbeeld en PvE 2018

In de tweede fase van het proces is een Programma van Eisen (PvE) met wensbeeld gemaakt door Antea Group. Ook is de staat van het huidige bomenbestand aangegeven op kaarten. Door deze kaarten, het wensbeeld en het programma van eisen naast elkaar te leggen, wordt inzichtelijk welke locaties in de komende periode moeten worden aangepakt. Er is gestart met een wensbeeld te maken van de belangrijkste straten en structuren. De reacties uit het burgeradvies zijn inmiddels

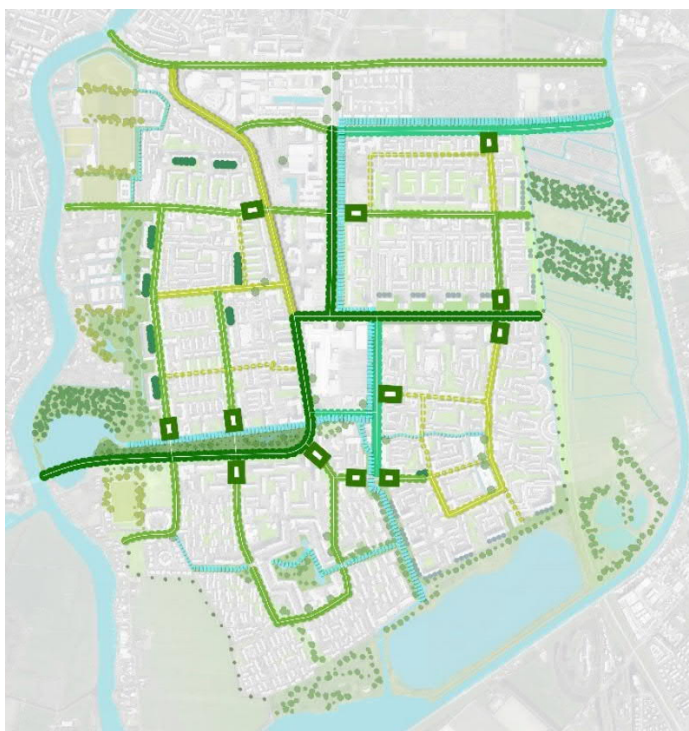
verwerkt in de definitieve versie. In een volgende stap wordt ook een wensbeeld voor de straatbomen (per wijk) uitgewerkt.

NB. Het proces is niet van toepassing op de verbetering van de bomen van andere eigenaren zoals bijvoorbeeld de woningbouwcorporaties.

Wensbeeld

Het wensbeeld voor de hoofdstructuur sluit aan op de bestaande structuren in de wijk; zoals bebouwing, ontsluiting van de wijk en de bestaande groenstructuur. Ook is rekening gehouden met toekomstige gebiedsontwikkelingen en grote onderhoudsprojecten in de openbare ruimte. Het wensbeeld is een streefbeeld en is weergegeven op ondergaande kaart. Naar aanleiding van intern en extern overleg zijn ten opzichte van de concept kaart de volgende aanpassingen gedaan:

- Langs de polders aan de oost- en westzijde van Schalkwijk komt geen aaneengesloten bomenrij. Wel is incidenteel ruimte voor los van elkaar geplaatste bomen van een kleinere soort.
- Langs het noordelijkste deel van de Amerikaweg was het aanvankelijk de wens de parklaan door te zetten. Vanwege het ruimtegebruik voor de verkeerstechnische maatregelen die hier nodig zijn is dat beeld niet realistisch. Overeenkomstig het adagium 'kwaliteit boven kwantiteit' kiezen we hier liever voor minder maar gezonde bomen in een goede groeiplaats dan voor een bomenrij die door gebrek aan ruimte niet de beoogde kwaliteit haalt.
- Voor het noordelijk deel van de Europaweg is de typologie 'laan in verharding' gewijzigd in 'brede laan'. De plannen voor de ontwikkelzone Europaweg zijn nog in ontwikkeling. Op dit moment wordt ingezet op een brede groene middenberm met bomen, bomen in verharding aan de oostzijde en, zeker de eerste jaren, handhaven van bomen in gras aan de westzijde.

LEGENDA

- Parklaan
- Laan in gras
- Brede laan
- Smalle laan
- Laan naast watergang
- Singel
- Poort
- Cluster
- Blokvorming
- Parkeerplein
- Accent
- Gevelritme
- Bomenscherm
- Losse bomen willekeurig
- Losse bomen parksetting
- Bosschage
- Bos

Voor de belangrijkste routes en plekken in de wijk zien we nu in één oogopslag welke typologie gewenst is. Voor iedere typologie is een uitwerking gemaakt. Dit is het beeld van hoe de bestaande situatie kan worden omgevormd naar het wensbeeld. De voorkomende typologieën zijn:

- Bomenlanen: parklaan, laan in gras, laan in verharding en laan naast watergang
- Groepen van bomen: cluster, blokvorming, losse bomen en bosschage
- Bijzondere plekken: parkeerplaatsen, accenten
- Nieuw toegevoegde typologie: poort (bomengroep bij de entree van een buurt)

De wenskaart samen met de typologieën geeft richting bij het vervangen van bomen en verbeteren van het bomenbestand. Per straat is maatwerk mogelijk maar ook onderzoek nodig. Bijvoorbeeld naar de ondergrondse situatie ter plaatse in verband met kavels en leidingen. Hieronder volgt als voorbeeld de uitwerking van de typologieën Parklaan en Laan in gras.

 Parklaan

- Breed profiel
- Bomen verspreid in brede grasstroken
- Een parkfunctie
- Gebruik van verschillende soorten bomen
- Aanwezigheid van wandelpaden.

 Laan in gras

- Ruime grasstroken langs de rijbanen
- Bomenrijen in de grasstroken
- Een groene sfeer
- Vaak grote bomen - geven ook het beste resultaat

Verdere uitwerking wensbeeld

In de komende periode zal het wensbeeld verder worden uitgewerkt op straatboomniveau. De huidige en gewenste boomtypologie worden per straat in kaart gebracht. En ook de locaties waar bomen ontbreken, elkaar verdringen of de toegankelijkheid in de weg staan. Ook worden de bomen geïnventariseerd die, nu ze hoger en dikker worden, voor overlast zorgen omdat ze op een verkeerde plek zijn geplant. Daarnaast zal een inventarisatie worden gedaan naar verbetermogelijkheden van de bomen in de parken.

Toekomstige vervangings- en aanplantlocaties

Naast een wensbeeld zijn er kaarten gemaakt van het bestaande bomenbestand. Daarmee zijn de volgende problemen inzichtelijk: bomen met een slechte conditie, bomen met korte levensverwachting, takbreukgevoelige bomen, bomen met wortels die verharding opdrukken, essen, zieke kastanjes, ontbrekende schakels in boomstructuren.

Programma van eisen voor het plan van aanpak

Op basis van de analyse van het bomenbestand en een burgeradvies is een programma van eisen voor het vervangen en verbeteren van bomen gemaakt. Hieronder volgen puntsgewijs de belangrijkste eisen:

1. Reden om bomen te verwijderen kunnen zijn:
 - boomziekten
 - gevaar voor (tak)breuk
 - meervoudige ervaren overlast
 - blijvend verminderde conditie of wortelopdruk door een slechte groeiplaats
 - bomen lopen tegen het einde van hun levensduur
 - bomen staan te dicht op elkaar en beconcurreren elkaar
 - bomen zijn op de verkeerde plek geplant en beperken de toegankelijkheid
2. Bij herplant van bomen gelden de volgende regels:
 - herplant is maatwerk: dus niet meer automatisch een zelfde boom op de zelfde plek
 - sluit aan bij het wensbeeld
 - plant de juiste boom op de juiste plek, zowel bovengronds als ondergronds een goede groeiplaats
 - houd rekening met toegankelijkheid
 - plant minder bomen terug als de situatie daar om vraagt
 - houd langs de rand van de stad rekening met uitzicht, zichtlijnen en weidevogels
 - plant bomen van fors formaat voor een sneller groen beeld
 - kies voor een kleinere boom (of geen boom) als ondergrondse kabels en leidingen in de weg liggen
3. Soortkeuze bij nieuwe aanplant op bestaande en nieuwe locaties:
 - meer divers bomenbestand in de straat grootte, kleur, bloeiwijze en bladvorm
 - meer divers bomenbestand met aandacht voor de ecologische verbinding van leefomgevingen, waardenbomen voor de voortplanting, stuifmeel/nectar voor insecten, etc.
 - hoofdboomstructuren kunnen wel worden aangevuld met dezelfde boomsoorten
 - geen blijvers en wijkers meer maar een gedifferentieerde leeftijdsopbouw
 - geen overlast gevende bomen/boomsoorten meer nabij woningen en parkeerplekken
 - denk aan schaduwwerking van bomen nabij woningen
 - zorg voor kleur in alle jaargetijden en plant bloesembomen, bomen met verschillende kleuren blad en bomen die in de winter groen blijven
 - plant (in parken en brede groenstroken) ook bomen die gebruikt kunnen worden door bewoners en hun kinderen, zoals bijvoorbeeld fruitbomen, klimbomen, bomen met noten
4. Aandeel monumentale bomen in Schalkwijk omhoog
 - verbeter de conditie van bomen die nu ouder zijn dan 60 jaar
 - extra aandacht voor de onder- en bovengrondse inrichting van groeiplaatsen van (nieuwe) bomen in de hoofdboomstructuren en accentbomen

5. Dunning: snelgroeïende soorten en tot boom uitgroeïde heesters kunnen, indien nodig, ten gunste van andere bomen worden verwijderd
 - beoordeel het buurtgroen (bosplantsoen en heestervakken) erop of bomen elkaar verdringen
 - bij dunning is herplant niet noodzakelijk
6. Grijp werkzaamheden in de openbare ruimte aan om de kwaliteit van het bomenbestand te verbeteren
 - de wensbeeldkaart is daarbij leidend
 - soms is kap en herplant noodzakelijk
7. Vervang snelgroeïende bomen met risico op takbreuk
 - bomen met risico op takbreuk langs wandelpaden, fietspaden en straten worden vervangen
 - bepaal voor de overige attentiebomen op basis van een beoordeling welke maatregelen nodig zijn
8. Volg de gemeentebrede aanpak voor (vervangen van) essen in verband met essentaksterfte
 - vervang essen in de hoofdboomstructuur (voortuitlopend op de gemeentebrede aanpak)
 - investeer niet meer in voor ziekte gevoelige essen
9. Verbeter bestaande groeiplaatsen in verharding
 - start met de bomen die met hun wortels opdruk van verharding veroorzaken
 - verbeter de groeiplaatsen van potentieel monumentale bomen
 - het verbeteren van groeiplaatsen is duur en ingrijpend: lift daarom mee met werkzaamheden in de openbare ruimte
 - vervang bomen die in een slechte groeiplaats staan en daardoor nog een toekomstverwachting hebben van 5 jaar of minder
 - vervang bomen die niet in het wensbeeld passen
10. Verminder (klachten door) overlast en stel een afwegingskader vast
 - analyseer de meldingen bij de gemeente en Spaarnelanden over bomen
 - verwijder bomen waarover meldingen zijn en die gevaar opleveren (inclusief attentiebomen), herplant in overleg met de buurt en overeenkomstig het wensbeeld, op sommige locaties kunnen niet alle bomen worden herplant
 - verwijder en vervang bomen waarover meldingen zijn en die niet in het wensbeeld passen, in overleg met de buurt en overeenkomstig het wensbeeld, op sommige locaties kunnen niet alle bomen worden herplant
 - beoordeel de meldingen over bomen die geen gevaar opleveren en wel aan het wensbeeld voldoen individueel en op ernstige meervoudige overlast (schaduw, luizenplak, ernstige wortelopdruk, schade) die niet anders te bestrijden is dan door het rooien van de betreffende boom, beoordeel op redelijkheid en billijkheid, maatregelen zijn maatwerk en worden uitgevoerd in overleg met de buurt
 - overlast door vallende vruchten, allergie, bloei, bladval, dood hout, stuifmeel en overhangende takken worden niet als afzonderlijk argument aangemerkt om bomen te kappen. Dit kunnen wel redenen zijn om een boom te snoeien.

- verbeter de communicatie (gemeente-Spaarnelanden-burger) bij de afhandeling van meldingen en klachten
- stel het afwegingskader vast met de bomenverordening

Overlast kan volgens de concept bomenverordening een reden zijn om een boom te kappen. Het afwegingskader is als volgt:

- *Een in de wijk gedragen initiatief voor verbeteren van de kwaliteit van het groen of het verminderen van de overlast (te bewijzen d.m.v. een enquête onder de omwonenden)*
- *Schade aan bouwwerken*
- *Ernstige meervoudige overlast, bv. schade, schaduw en luis (te bewijzen d.m.v. advies van boomtechnisch deskundige; of d.m.v. enquête als het om een initiatief gaat)*
- *Risicoboom (boom is als risicoboom aangemerkt op de VTA lijst)*

Voor de enquête voor draagvlak geldt een minimale respons van 50% en minimaal 70% van de respondenten moet vóór zijn.

11. Vul ontbrekende bomen aan

- maak een inventarisatie van ontbrekende straatbomen en vul deze aan
- vul ontbrekende schakels in de hoofdboomstructuur aan
- let daarbij op geplande projecten en ontwikkelingen en voorkom dat nieuwe bomen weer weg moeten

12. Maak van de parken een uithangbord voor bomen

- beoordeel het bomenbestand in de parken en geef een advies over verbetermogelijkheden
- vergroot de diversiteit in parken
 - let op ecologie (broedplaats en voedsel voor dieren) en verminderen luchtvervuiling
 - diverse grootte, kleur, bloeiwijze en bladvorm
 - meer kleur, bloesembomen, groen blijvende bomen
 - meer bomen die gebruikt kunnen worden door bewoners en hun kinderen, zoals bijvoorbeeld fruitbomen, klimbomen, bomen met noten
- maak educatieroutes in parken bv in samenwerking met NME (Natuur en Milieu Educatie)

13. Communicatie

- stuur vier keer per jaar een nieuwsbrief aan de klankbordgroep, wijkraden en stakeholders over de voortgang van het project
- voer een pilot uit met participatie bij vervangingslocaties uit het DDO groen (herplantplicht dode bomen)
- organiseer betrokkenheid van NME bij aanplant van bomen (informatie en educatie)
- maak een plan voor het communiceren over kappen en vervangen van bomen
- verbeter de communicatie (gemeente-Spaarnelanden-burger) bij de afhandeling van meldingen en klachten
- communiceer intern (gemeente, DDO partners, raamcontractpartners) en extern (nieuwsbrief) over het wensbeeld en PvE

4. Burgerparticipatie

Fase 1: analyse

Omdat het vervangen van bomen ingrijpend is en zorgvuldig moet worden afgewogen, is gekozen voor een bijzonder participatieproces: participatie door loting. Een groep ingelote bewoners uit de wijk, de 'Schalkwijk 100', heeft in april 2017 een bewonersadvies opgesteld en overhandigd aan de gemeente. De inwoners van Schalkwijk pleitten voor een divers bomenbestand, een stem voor inwoners bij besluiten over bomen, een beheersplan met aandacht voor overlast, educatie over bomen en adviseren de gemeente alleen die bomen aan te planten waarvoor ook voldoende onderhoudsbudget is. Bij het opstellen van dit advies waren ook wijkraden en andere belangenbehartigers betrokken. Het maken van een plan voor de omvorming wordt, zowel door burgers als professionals, breed gedragen.

Fase 2: Wensbeeld en PvE

In mei 2018 zijn het wensbeeld en PvE gepresenteerd aan het burgerpanel. De deelnemers reageerden positief. Er waren ook kanttekeningen: men vond het wensbeeld nog abstract en te weinig ingaan op wijk- en straatniveau, de gewenste diversiteit van het bomenbestand kwam nog niet zo duidelijk uit de verf, er was nog nauwelijks aandacht voor de bomen in parken en er waren nog vragen over de uitvoering en haalbaarheid. Ook had men in het afgelopen jaar wel wat vaker door de gemeente tussentijds geïnformeerd willen worden over de voortgang. Opvallend was dat men zich afvroeg waarom er in het plan geen aandacht was voor bomen waar de gemeente geen eigenaar van was zoals woningcorporaties en commerciële verhuurders.

Het burgerpanel heeft ook meegedacht over de prioritering, hun top vier is als volgt:

1. Aanpakken overlast en vervangen gevaarlijke bomen (kijk naar de meldingen)
2. Plekken waar het minste groen staat eerst aanpakken
3. Verwijderen/vervangen van populieren en platanen in Meerwijk en Molenwijk
4. Plant nu al 'monumentale' bomen gezien de tijd die het duurt voor ze echt een monumentaal karakter hebben

Naast een burgeradvies over de bomen waren er andere ideeën en suggesties ten aanzien van het groen in het stadsdeel, zoals: houdt bij het planten van bomen rekening met zon, uitzicht, lichtinval en zonnepanelen; recyclingplan voor gekapte bomen; beheerplan maken voor boomspiegels; neem vergroening van muren van flatgebouwen mee in het wensbeeld; zorg ook voor bankjes en andere zitgelegenheden; verander de naam van de Europaweg in Europalaan; besteed aandacht aan voorlichting en educatie of geef aan hoe dat aangepakt gaat worden.

Fase 2: Participatiegame

Om bewoners meer te betrekken bij besluitvorming over bomen wordt een pilot voorbereid met burgerparticipatie bij circa 10 herplantlocaties in het plantseizoen 2018/2019. Ter voorbereiding is op 29 mei met een groep inwoners van Schalkwijk een de participatiegame gespeeld. Doel was om na te denken hoe je als bewoners het beste besluiten kunt nemen over bomen in de straat. En hoe je voorkomt dat je als burens tegenover elkaar komt te staan. Aan de hand van een casus zijn drie

modellen verkend: het concensusmodel, het verkiezingsmodel en het afgevaardigdenmodel. Ook werd gesproken over wie mee mag doen in de participatie. Wie zijn belanghebbenden, wie mogen er stemmen? De conclusie van de avond was dat alle besluitvormingsmodellen hun eigen voor- en nadelen met zich mee brengen. De voorkeur was om via dialoog (concensusmodel) tot besluitvorming te komen als het gaat om de bomen in de straat. Vanuit het oogpunt van sociale cohesie werd dit het meest wenselijk geacht. Indien er geen concensus mogelijk is, kan worden overgegaan tot stemming. Het advies aan de gemeente is om de keuze van het besluitvormingsmodel over te laten aan de bewoners met zicht op de te vervangen bomen. Er werden door de bewoners de volgende voorwaarden meegegeven: als de straat mag beslissen dan moet de gemeente het besluit wel overnemen; neem de tijd; zorg voor deskundige begeleiding en goede afspraken vooraf; zorg dat iedereen die mee wil doen ook mee kan doen.

5. Besluitvorming

De volgende besluitvorming over het project is al geweest:

- Startbrief
- Informatienota inventarisatie en burgeradvies
- Vrijgeven krediet voor het uitvoeren van maatregelen in 2018

De volgende besluiten moeten nog genomen worden:

- Vaststellen Plan van Aanpak (op basis van wensbeeld en Programma van Eisen)
- Twee maal vrijgeven krediet voor 5 jaar
- Kapvergunningen
- Vaststellen VO en DO bij herinrichting straat of park

6. Prioritering en planning

Het doel van de aanpak is dat Schalkwijk een gezond, veilig en gevarieerd bomenbestand heeft met bomen in goede groeiplaatsen en met een langere levensduur. Alle genoemde maatregelen dragen daar aan bij. In de eerste plaats draait het project niet om iets nieuws toe te voegen maar om het verbeteren van de kwaliteit van het hele bomenbestand. Over de gehele doorlooptijd van het project (10 jaar) is de bomenbalans positief. De belangrijkste prioriteiten zijn:

- Het garanderen van de veiligheid
- Het tevreden zijn van bewoners over hun leefomgeving
- Het voorkomen van dezelfde problemen in de toekomst

Gestart wordt met de maatregelen die beheerproblemen in het bestaande bomenbestand aanpakken. Dit zijn de fysieke ingrepen in het bomenbestand die zullen bijdragen aan de doelstelling van het project, op volgorde van deze prioriteit:

1. Vervangen snelgroeïende bomen met risico op takbreuk (met name populieren ouder dan 40 jaar) die langs straten en wandel- en fietspaden staan en beoordelen overige populieren (en andere attentiebomen) ouder dan 40 jaar
2. Inventariseren (meervoudige) overlastsituaties aan de hand van meldingen en verwijderen en herplant van bomen die:
 - Potentieel gevaarlijk zijn (boom weghalen)

- Niet aan het wensbeeld voldoen (boom vervangen)
 - Meervoudig overlast veroorzaken (afweging op basis van redelijkheid en billijkheid)
3. Inventariseren en aanplanten ontbrekende straatbomen
 4. Vervangen straatbomen met een levensduur korter dan 5 jaar
 5. Verhelpen van problemen met bomen die de verharding opdrukken (groeiplaats verbeteren, boomspiegel vergroten, waar nodig vervangen van de bomen)
 6. Beoordelen buurtgroen (bosplantsoen en heestervakken) en voer dunningen uit: snelgroeïende soorten en tot boom uitgegroeide heesters kunnen ten gunste van ander bomen worden verwijderd (bij dunning is herplant niet gewenst)
 7. Aanpak parken: beoordelen en advies, verbeterplan, vergroten diversiteit en gebruiksfuncties, aanleg educatieroutes (Engelandpark, Aziepark, Molenplaspark, Molenburgpark, Romolenpark, noordoever Meerwijkplas, noordzijde Schouwbroekerplas, groenstroken langs Amerikavaart en Europavaart tot aan Meerwijkplas)
 8. Verbeteren conditie van waardevolle of potentieel monumentale bomen (op basis van inventarisatie welke werkzaamheden mogelijk of noodzakelijk zijn voor levensduur verlenging)
 9. Aanvullen ontbrekende schakels in de hoofdboomstructuur
 10. Vervangen zieke kastanjes en essen (circa 200) in de hoofdboomstructuur (ivm essentaksterfte)
 11. Maken aanvullende boom typologieën volgens wensbeeld (bv poorten)

Dit zijn maatregelen die wel bijdragen aan de doelstelling van het project maar niet direct een fysieke ingreep in het bomenbestand zijn:

12. Aanpak burgerparticipatie bij vervanging van bomen: pilot bij 10 vervangingslocaties uit het DDO en vervolgaanpak voor communiceren/participeren bij kappen en vervangen van bomen
13. Verbeteren communicatie (gemeente-Spaarnelanden-burger) bij de afhandeling van meldingen en klachten
14. Nieuwsbrief bomen (ieder kwartaal)
15. Bijdragen verbeteren bomenbestand en verbeteren groeiplaatsen in lopende of startende projecten, waar noodzakelijk
16. Budget voor realisatie burgerinitiatieven m.b.t. bomen
17. Voorlichting en educatie over bomen (bv samen met NME) en stimuleren burgerparticipatie
18. Opstellen document: 'Gemeentelijke eisen voor aanplant en vervangen van bomen in Haarlem'.

Om kaalslag te voorkomen worden de maatregelen verspreid over 10 jaar uitgevoerd. Het vervangen van bomen is een steeds terugkerende cyclus die bij voorkeur als volgt wordt gepland:

- Q4 participatie en kapaanvraag
- Q1 kap
- Q2 en Q3 maken groeiplaatsen
- Q4 bomenaanplant en participatie/kapaanvraag nieuwe cyclus,
- Etcetera

Een globaal voorstel voor de planning voor de maatregelen uit het budget van €5.000.000,00 is als volgt:

2018	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding PvA en participatie • Uitvoeren burgerinitiatief Bernadottelaan • Voorbereiden pilot burgerparticipatie • Voorbereiden verhelpen overlastmeldingen (schouwlijst) Boerhaavewijk • opstellen van de 'Gemeentelijke eisen voor aanplant en vervangen van bomen in Haarlem'
2019	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren van snelgroeïende bomen met risico op takbreuk, overlastgevende situaties, ontbrekende straatbomen en straatbomen met een slechte conditie • Kappen van circa 480 bomen met risico op takbreuk en bomen die overlast veroorzaken en participatie daarover • Beoordelen bosplantsoen en heestervakken in de woonstraten op bomen die te dicht op elkaar staan
2020	<ul style="list-style-type: none"> • Herplanten van circa 150 bomen (vervanging van in 2019 gekapte bomen) • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 150 nieuwe straatbomen en participatie daarover • Maken plan van aanpak burgerparticipatie bij bomen en opstellen afwegingskader en werkwijze bij (melding van) overlast door bomen
2021	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren en beoordelen van de bomen in de parken • Kappen van circa 100 bomen die te dicht op elkaar staan in bosplantsoen en heestervakken in de woonstraten (dunning) en participatie daarover • Herplanten van circa 200 bomen (vervanging van in 2019 gekapte bomen)
2022	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren bomen met wortels die verharding opdrukken • Verbeterplan maken voor (de bomen in) de parken • Onderzoek naar de conditie van monumentale bomen en uitvoeren maatregelen ter verbetering • Verbeteren groeiplaats van circa 185 bomen met wortels die verharding opdrukken • Vrijgeven krediet 2023 t/m 2027
2023	<ul style="list-style-type: none"> • Kappen van circa 325 straatbomen in slechte conditie en participatie daarover • Herplanten van circa 160 bomen (vervanging van in 2023 gekapte bomen) • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 70 nieuwe bomen in de hoofdbomenstructuur
2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kappen en vervangen van circa 40 bomen met wortels die verharding opdrukken en participatie daarover • Herplanten van circa 165 bomen (vervanging van in 2023 gekapte bomen) • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 70 nieuwe bomen in de hoofdbomenstructuur • Start uitvoeren verbeterplan parken
2025	<ul style="list-style-type: none"> • Kappen en vervangen van circa 40 bomen met wortels die verharding opdrukken en participatie daarover • Vervolg uitvoeren verbeterplan parken en aanleggen educatieroetes in de parken • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 70 nieuwe bomen in de hoofdbomenstructuur

2026	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren hoofdbomenstructuur en kappen van circa 200 zieke bomen en participatie daarover • Herplanten van circa 100 bomen (vervanging van in 2026 gekapte bomen) • Vervolg uitvoeren verbeterplan parken • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 70 nieuwe bomen in de hoofdbomenstructuur
2027	<ul style="list-style-type: none"> • Maken groeiplaatsen en aanplanten van circa 70 nieuwe bomen in de hoofdbomenstructuur • Herplanten van circa 100 bomen (vervanging van in 2026 gekapte bomen) • Afronden uitvoeren verbeterplan parken • Aanleggen van nieuwe boomtypologieën volgens het wensbeeld (zoals bv. de poorten)
Jaarlijks 2019-2027	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetermaatregelen communicatie gemeente-Spaarnelanden-burger • Communiceren en informeren via een nieuwsbrief (elk kwartaal) • Bijdragen aan verbeteren van bomen binnen lopende en startende proecten (werk met werk maken) • Ondersteuning en realisatie van burgerinitiatieven • Voorlichting en educatieover bomen en stimuleren van burgerparticipatie

Volgens bovenstaande tabel worden verspreid over 10 jaar 1.185 bomen gekapt waarvan er totaal 955 worden herplant. Daarnaast worden 500 nieuwe bomen geplant en nog eens 5 boomgroepen bij het aanleggen van de poorten.

NB! De genoemde aantallen zijn een indicatie en zijn gebaseerd op gemiddelde bedragen per boom. Beslissingen over definitieve aantallen worden gemaakt op basis van het adagium *'kwaliteit boven kwantiteit'*. Het totale voor het proces beschikbare budget is een vast bedrag.

7. Financiën

In het IP is al rekening gehouden met een beschikbaar budget van € 5.000.000,00 voor voorbereiding en uitvoering van maatregelen voortkomend uit het wensbeeld en PvE. De bedoeling is 10 jaar lang jaarlijks circa €500.000,00 te besteden. Het beschikbare budget is expliciet niet bestemd voor reguliere onderhoudswerkzaamheden en nieuwe aanleg of vervanging als gevolg van woningbouwprojecten en onderhoud in de openbare ruimte. De kosten t/m 2017 zijn gefinancierd uit onderhoudsbudget. Het krediet voor de komende 10 jaar moet vrijgegeven worden met een raadsbesluit. Daarvoor wordt een kredietaanvraag voorbereid in het najaar van 2018 en in het najaar van 2022. Een eerste deel van het krediet (van €120.000,00) is reeds vrijgegeven in het voorjaar van 2018.

De verdeling van kosten wordt jaarlijks bijgesteld, het totaalbedrag blijft gelijk. Bij de raming is rekening gehouden met kosten voor het verbeteren van bestaande groeiplaatsen en het maken van geschikte groeiplaatsen voor nieuw aan te planten bomen. Voorgesteld wordt het krediet globaal als volgt over de maatregelen te verdelen.

Nr. (maatregel)	Bomen (stuks, circa)	Bijzonderheden	Planning	Kosten (€)
1a	400	Inventarisatie, participatie en kap snelgroeiende bomen	2019	220.000

1b	300	Herplant	2020/2021	450.000
2a	80	Inventarisatie, participatie en kap overlastsituaties	2019	70.000
2b	50	Herplant	2020	75.000
2c	PM	Schouwlijst Boerhaavewijk	2018/2019	35.000
3a		Inventariseren ontbrekende straatbomen	2019	25.000
3b	150	Participatie en aanplant	2020	225.000
4a		Inventariseren straatbomen slechte conditie	2019	15.000
4b	325	Participatie en kap straatbomen slechte conditie	2023	160.000
4c	325	Herplant	2023/2024	490.000
5a		Inventariseren opdruk verharding, participatie en waar nodig kapaanvraag	2022	70.000
5b	185	Verbeteren groeiplaatsen van te behouden bomen	2022	275.000
5c	80	Kap, verbeteren groeiplaatsen en vervangen bomen	2024/2025	200.000
6a		Inventarisatie en participatie buurtgroen	2019	20.000
6b	100	Kapaanvraag en uitvoeren dunning (kappen)	2021	50.000
7a		Inventariseren van de (bomen in de) parken	2021	15.000
7b		Plan van aanpak maken voor verbeteren parken	2022	65.000
7c	PM	Uitvoeren aanpak parken	2024-2027	315.000
7d		Aanleg educatieroutes parken	2025	20.000
8a	30	Onderzoek conditie monumentale bomen	2022	15.000
8b	30	Uitvoeren maatregelen monumentale bomen	2022	55.000
9	350	Aanplant ontbrekende schakels	2023-2027	525.000
10a	200	Inventarisatie, participatie en kap zieke bomen in hoofdbomenstructuur (aanvullend op DDO)	2026	100.000
10b	200	Herplant	2026/2027	300.000
11	5 groepen	Voorbereiden en aanplant aanvullende boomtypologieën volgens wensbeeld (bv. poorten)	2027	100.000
12a	PM	Pilot burgerparticipatie bij 10 aanplantlocaties	2018/2019	25.000
12b		Voorstel voor vervolgaanpak burgerparticipatie	2020	50.000
13	PM	Verbeteren communicatie (gemeente-Spaarnelanden-burger)	doorlopend	40.000
14	PM	Reservering voor nieuwsbrief bomen 1.000,00/jaar	doorlopend	10.000
15	PM	Reservering bijdrage lopende en startende projecten 30.000/jaar	doorlopend	300.000
16	PM	Reservering budget voor realisering burgerinitiatieven 15.000,00/jaar	doorlopend	150.000
17	PM	Reservering voorlichting, educatie en stimuleren burgerparticipatie 7,500,00/jaar	doorlopend	75.000
18	PM	Maken en opleveren Haarlemse standaard	2018	10.000
VTA	PM	Reservering 10% per jaar voor procesmanagement algemeen	doorlopend	450.000
TOTAAL				5.000.000

8. Uitvoeringsorganisatie en verantwoording

Er wordt een procesmanager bij de gemeente aangesteld om de uitvoering van de maatregelen te begeleiden en de participatie te organiseren. Bij de uitvoering van de maatregelen wordt rekening gehouden met lopende en toekomstige projecten. We willen immers voorkomen dat nu een boom geplant wordt die over een paar jaar weer moet worden weggehaald. Waar mogelijk wordt werk met werk gemaakt en er wordt samengewerkt met Spaarnelanden. Wanneer het neerzetten van een al groetere en oudere boom passend is, kan mogelijk samengewerkt worden met de bomenmakelaars. In de nog op te stellen 'Gemeentelijke eisen voor de aanplant en vervangen van bomen in Haarlem' komen de kwaliteitseisen te staan die gesteld worden aan de voor de werkzaamheden in te huren aannemer(s). na de eerste 5 jaar wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de besteding van de budgetten en de maatregelen die zijn uitgevoerd. Dan wordt ook vooruitgekeken naar de acties voor de komende 5 jaar. In het laatste kwartaal van 2022 volgt opnieuw een voorstel voor vrijgave van een krediet. Bij het uitvoeren van maatregelen geldt de gebruikelijke besluitvorming en participatie met de direct omwonenden.

9. Projecten en werk met werk

De volgende grote projecten bieden kansen om werk met werk te maken:

- Ivorim-Meerwijk
- Herinrichting Amerikaweg
- Ontwikkelzone Europaweg noord
- Zone dwars door Schalkwijk
- Aziëpark en watergang
- Groot onderhoud Zuid Schalkwijkerweg
- Ontwikkelingen Molenwijk noord
- Vervangen beschoeiing en damwand Kamillevaart
- Groot onderhoud Professor Eijkmanlaan
- Saneren en herinrichten Schouwbroekerplas
- Aanleg wandelpad Tjaden (verlengde van het Jaagpad)
- Vervangen beschoeiing Zuider Buitenspaarne (tussen Schipholweg en Belgielaan)

Bij ontwikkelprojecten (woningbouw e.a.) moet de aanleg van de openbare ruimte aansluiten bij het wensbeeld en PvE. De volgende projecten zijn in uitvoering of zijn de komende jaren gepland in Schalkwijk:

- Entree oost en west en Vijverpark
- Woontorens Aziëweg
- Boerhavewijk noord (Elan Wonen)
- Molenwijk noord (Pre Wonen)
- Zwemmerslaan en Terschellingpad
- Poort van Boerhaave (Damiatelocatie)

- Watermeterfabriek verkoop en herontwikkeling

10. Afwegingskader overlast en overzicht meldingen

In de (nog niet vastgestelde) nieuwe bomenverordening is een afwegingskader geschetst om bomen te vervangen in het kader van overlast. Het volgende kan een reden zijn om bomen te vervangen of te verwijderen:

- Een in de wijk gedragen initiatief voor het verbeteren van de kwaliteit van het groen of het verminderen van de overlast (te bewijzen d.m.v. een enquête onder de omwonenden)
- Schade aan bouwwerken
- Ernstige meervoudige overlast, bv. schade, schaduw en luis (te bewijzen d.m.v. advies van boomtechnisch deskundige; of d.m.v. enquête als het om een initiatief gaat)
- Risicoboom (boom is als risicoboom aangemerkt op de VTA lijst)

Een initiatief kan zowel gestart worden door de gemeente als door burgers. Draagvlak moet bewezen worden door het uitvoeren van een enquête. Er is voldoende draagvlak als er een minimale respons van 50% is én minimaal 70% van de respondenten stemt vóór het initiatief. Daarnaast geldt dat overlast bewezen moet worden door een daadwerkelijke melding van degene die overlast ondervindt én een advies van een boomtechnisch deskundige. De afweging wordt per geval gemaakt op basis van redelijkheid en billijkheid. Bij de beoordeling van overlast door schaduw speelt o.a. mee of er schaduw is in het belangrijkste vertrek van de woning. Een korte afstand van de boom tot de erfgrans van kleine percelen (met name percelen kleiner dan 160 m²) in combinatie met wegnemen van licht kan ok een reden zijn om een boom weg te halen.

Wanneer overlast wordt gemeld over een boom die niet voldoet aan het wensbeeld, kan op basis van het PvA en redelijkheid en billijkheid, besloten worden de boom te vrevnagen. Met name in het geval van:

- Korte levensduurverwachting van de boom, korter dan 5 jaar
- Populier ouder dan 40 jaar
- Zieke boom (of es die gevoelig is voor essentaksterfte)
- Verslechterde conditie van de boom

NB: overlast door vallende vruchten, allergie, bloei, bladval, dood hout, stuifmeel en overhangende takken worden niet als bijzonderlijk argument aangemerkt om bomen te kappen. Dit kunnen wel redenen zijn om een boom te snoeien. In uitzonderlijke gevallen kan een in de wijk gedragen initiatief voor het verbeteren van de kwaliteit van het groen of het verminderen van de overlast hier een oplossing bieden.

Locaties meldingen

Over verschillende locaties worden bij de gemeente en Spaarnelanden (terugkerende) meldingen gedaan over overlast. Snoei leidt niet tot bevredigende oplossingen voor de lange termijn. Voor deze locaties wordt, overeenkomstig het afwegingskader overlast, een voorstel gedaan voor de

verbetering van de kwaliteit van het groen of het verminderen van de overlast. Na een participatietraject met de direct omwonenden kunnen de maatregelen worden uitgevoerd.

- 15 locaties Boerhaavewijk:
 - Floris van Adrichemlaan, Es (46 jaar), Linde (51 jaar), Populier (51 jaar) kronen nemen licht weg bij flat Ekemastraat en de populier groeit tegen de gevel
 - Von Liebigstraat, Els (26 jaar) neemt licht weg en dreigt tegen dak van woning te groeien
 - Von Liebigstraat, populier (51 jaar) naast fietspad bij school laat takken los
 - Johanna van Heukelomstraat, Populier (46 jaar) naast de woonwagens laat takken vallen
 - Van Konijnenburgstraat, 4 Esdoorn (51 jaar) druipt in zomermaanden opgeparkeerde auto's en last van takuitval
 - Van Konijnenburgstraat 22, Esdoorn (51 jaar) hangt over naar woning, mogelijk schade aan goot en dak
 - Schroder van der Kolkstraat populier (66 jaar), zware takken beschadigen flatgebouw
 - Van Deventerstraat, Esdoorn (61 jaar), kruin neemt licht weg in flatwoning
 - Robert Kochlaan 69 t/m 85, Watercypres (21 jaar) wortelopdruk en dichte kruinen nemen veel licht weg in de woningen
 - William Harveystraat/Nils Finsenstraat, bomenplantsoen naast de school, 3 populieren (51 jaar) en berk (36 jaar) nemen licht weg in de flatwoningen en belemmeren toezicht (vanuit de flat) op het speelterrein
 - Ben Liesepad, bomen staan dicht op de woningen en tuinen en nemen licht weg, er zijn ook dode bomen, niet al deze bomen staan in open data
 - Semmelweisstraat, tussen school en gymzaal, 2 populieren (51 jaar) veroorzaken wortelopdruk, kruin beschadigd bij storm het dak en takafval
 - Semmelweisstraat voor de woningen, 11 Esdoorns (51 jaar) veroorzaken ergernis door druipen, takafval en vervuilen parkeerplaats
 - Professort Eijkmanlaan, voor de flatgebouwen staan enkele bomen dicht op de bebouwing, de bomen staan niet in open data
- 9 locaties elders in Schalkwijk
 - Een deel van de bomen in de Matthijssenstraat is in slechte conditie, de bomen zijn nog niet zo oud
 - Zuidschalkerweg tussen 35, 36, 37, overlast door (gevaar voor) vallende takken
 - Bertha von Suttnerstraat 45, overlast van 2 bomen aan de zijkant van de tuin duwen de bomen de schutting weg
 - Achter de carports van Sandenburg 104 tot 136, staan inmiddels (veel te) hoge platanen.
 - Bramelpad 1
 - Betuwelaan 11, er zijn 7 populieren gekapt maar er zijn nog 2 resterende populieren
 - De populier voor de woning aan de Noordschalkwijkerweg 125 en de verwaarloosde populierengroep (op het landje van de voormalige watermeterfabriek) zijn inmiddels meer dan 60 jaar oud. De grote lange takken reiken inmiddels tot ver over de erfgrans van de woning.

- Boom aan de Bernadottelaan 214 neem licht en zon weg. Eerder was toegezegd te kappen maar dat is uitgesteld vanwege nesten in de boom.
- Overlast (zon en licht wegnemen) en opdruk verharding bomen ter hoogte van Stresemannlaan 163.

NB. Deze lijst is niet definitief. In de loop van de jaren zullen er, bijvoorbeeld naar aanleiding van meldingen, locaties bij komen.

11. Overzicht van beschikbare documenten

De volgende documenten liggen ten grondslag aan dit PVA:

- Inventarisatie Bomen in Schalkwijk, door Spaarnelanden, 22 december 2016
- Analyse bomenbestand Schalkwijk, door Terra Nostra, 4 januari 2018
- Burgeradvies bomen in Schalkwijk, door Stadsgesprekken, 8 april 2017
- Factsheet, door Haarlemse Bomenridders, maart 2017
- Waarden van groen in grote steden, door Haarlemse Bomenwachters, maart 2017
- Wensbeeld en Programma van Eisen, Bomen in Schalkwijk, door Antea, oktober 2018:
 - Poster wensbeeld, door Antea/Croonenburo 5, oktober 2018
 - Overzichtskaarten, door Antea/Groenadvies Amsterdam, mei 2018
 - Levensverwachting van bomen
 - Conditie van bomen
 - Bomen met potentieel risico takbreuk
 - Bomen die verharding opdrukken
 - Monumentale en potentieel monumentale bomen
 - Ontbrekende schakels boomstructuren
- Burgeradvies bomen in Schalkwijk, door Stadsgesprekken, mei 2018:
 - Bijeenkomst 1: bespreken wensbeeld en PvE, 22 mei 2018
 - Bijeenkomst 2: participatiegame, 29 mei 2018